

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 17/2004 vp

Valtioneuvoston kirjelmä ehdotuksesta neuvoston puitepäättökseksi (yleisesti saatavilla olevien sähköisen viestinnän palvelujen tarjoamiseen liittyvien ja sen yhteydessä käsiteltyjen ja tallennettujen tietojen ja julkisia viestintäverkkoja koskevien tietojen säilyttämisestä rikosten ja rikollisten tekojen, terrorismi mukaan lukien, torjumiseksi, tutkimiseksi ja selvittämiseksi ja niistä syytteeseen asettamiseksi)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 8 päivänä syyskuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän ehdotuksesta neuvoston puitepäättökseksi (yleisesti saatavilla olevien sähköisen viestinnän palvelujen tarjoamiseen liittyvien ja sen yhteydessä käsiteltyjen ja tallennettujen tietojen ja julkisia viestintäverkkoja koskevien tietojen säilyttämisestä rikosten ja rikollisten tekojen, terrorismi mukaan lukien, torjumiseksi, tutkimiseksi ja selvittämiseksi ja niistä syytteeseen asettamiseksi) (U 42/2004 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että liikenne- ja viestintävaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Kimmo Hakonen, sisäasiainministeriö

- neuvotteleva virkamies Juhapekka Ristola, liikenne- ja viestintäministeriö
- rikosylikomisario Veli-Pekka Loikala ja ylitarkastaja Sari Kajantie, keskusrikospoliisi
- lakimies Heli Malmi ja järjestelmäasiantuntija Riku Kalinen, suojelupoliisi
- tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- tietoturvallisuusyksikön päällikkö Timo Lehtimäki, Viestintävirasto
- osastonjohtaja Kari Wirman, Elisa Communications
- kehitysjohtaja Marja-Liisa Virtanen, TeliaSonera Oyj
- lakiasiaintohtaja Jukka Rahikkala, Finnet-liitto ry
- puheenjohtaja, OTK Ville Oksanen, Electronic Frontier Finland EFFI ry
- toimitusjohtaja Reijo Svento, FiCom.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Puitepäättöksen mukaan jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä varten julkisten viestintäverkkojen tai yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajien käsittelemät ja tallentamat, säilytettävät tiedot säilytetään vähintään 12 kuukauden ajan ja enintään 36 kuukauden ajan. Kansallisin perustein voidaan soveltaa pidempiä säilyttämisaikoja ja määräajoista voidaan tietyin edellytyksin poiketa.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto toteaa, että Eurooppa-neuvosto kehotti Madridin pommi-iskujen jälkeen antamassaan terrorismijulistuksessa lainsäädäntötoimien kehittämisen osalta asettamaan etusijalle ehdotukset, jotka koskevat viestiliikennetietojen säilyttämistä, jotta ne voitaisiin hyväksyä kesäkuuhun 2005 mennessä. Eurooppa-neuvostossa jäsenvaltiot vahvistivat myös sitoutumisensa oikeudellisen yhteistyön lujittamiseen.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti sellaiseen Euroopan unionin lainsäädäntöön, jonka tarkoituksena on tarjota korkeatasoista suojelua vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella rikoksia ja rikollisia tekoja asianmukaisella tavalla torjumalla, tutkimalla ja selvittämällä ja niistä syytteeseen asettamalla. Tunnistamistietojen säilyttämisvelvollisuudesta säättäminen tukee myös näiden tavoitteiden toteutumista, sillä se mahdollistaa tuomioistuimen myöntämään lupaan perustuvan televalvonnan nykyistä tehokkaamman käytännön toteuttamisen.

Sellaisia rikoslajeja, joiden tutkinnan ja torjunnan tehostamiseksi on ratkaisevan tärkeää, että käytettävissä on säilytettyjä tunnistamistietoja, ovat muun muassa erilaiset talousrikokset, tieto- ja viestintärikokset sekä erilaiset laittomaan sisältöön liittyvät rikokset, kuten lapsipornon levittäminen ja kiihottaminen kansanryhmää vastaan. Velallisen rikoksissa sekä erilaisissa verotukseen liittyvissä rikoksissa omaisuus-

den piilottamiseen tai hukkaamiseen liittyviä toimenpiteitä tehdään usein huomattavasti aiemmin kuin viranomaisella on mahdollisuutta puuttua toimintaan tai toiminta ylipäättään tulee viranomaisten tietoon. Tieto- ja viestintärikokset, tietomurto, luvaton käyttö ja viestintäsalaisuusrikokset ovat alkaneet varsin usein jopa kuukausia ennen kuin asianomistajat huomaavat rikoksen ja tutkinta siirtyy viranomaisille. Laittomaan sisältöön liittyvät rikokset tulevat varsin satunnaisesti viranomaisten tietoon, ja tällaisen rikoksen tekijän koko toiminnan ja rikoskumppaneiden selvittämiseksi on tärkeää jälkikäteen muun muassa tunnistamistietojen avulla voida selvittää teon laajuutta.

Huumausainerikoksissa ja törkeissä huumausainerikoksissa selvitetään usein paitsi reaaliaikaisesti takavarikkoon saadun huumeränsä maahantuontia myös samojen rikoksesta epäiltyjen henkilöiden aikaisempia maahantuontejan tai huumelevityksiä. Myös näiden vanhempien juttujen selvittämisessä teletunnistetiedoista on usein merkittävää apua joko joko tutkinnan oikeassa suuntaamisessa taikka näytön hankkimisessa.

Rikollisuuden torjunnan lisäksi viestintätietojen säilyttäminen tukee muuta poliisitoimintaa. Tällaisena toimintana voidaan mainita kadonneiden henkilöiden katoamissyiden jälkikäteen selvittäminen ja varautuminen vakaviin yhteiskunnan turvallisuutta vaarantaviin rikoksiin kuten terrorismiin.

Edellä mainituista syistä ehdotukseen puitepäättökseksi tunnistamistietojen säilyttämisestä voidaan suhtautua lähtökohtaisesti myönteisesti. Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena lähtökohtana ehdotuksen jatkovalmistelussa sitä, että mahdollinen sähköisen viestinnän tunnistamistietojen säilyttämisvelvoite kohdistuisi sellaisiin teleyrityksen hallussa oleviin tunnistamistietoihin, joita jo säilytetään useita kuukausia osana laillisen verkko- ja viestintäpalvelun toteuttamista ja joiden tietojen säilyttämisaika voitaisiin harmonisoida ehdotettavan puitepäättöksen mukaisesti.

Tallennusvelvoite tulisi voida toteuttaa kohtuullisin kustannuksin ja olemassa olevin teknisin ratkaisuin. Sääntelyn tulisi olla säilytettävien tietotyyppien osalta teknologianeutraalia ja mahdollistaa sääntelyn soveltamisen myös tulevaisuudessa teknisen kehityksen myötä.

vien tietotyyppien osalta teknologianeutraalia ja mahdollistaa sääntelyn soveltamisen myös tulevaisuudessa teknisen kehityksen myötä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Valiokunta toteaa, että nyt käsiteltävänä olevan ehdotuksen tarkoituksena on turvata korkeatasoinen suojelun tarjoaminen vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella, mikä ehdotuksen mukaan edellyttää, että rikosten ja rikollisten tekojen torjuminen, tutkiminen ja selvittäminen ja niistä syytteen asettaminen suoritetaan asianmukaisella tavalla. Ehdotuksessa todetaan, että yksityisyyteen kajoamisesta on säädettävä laissa ja sen on oltava rikosten, rikollisten tekojen, terrorismi mukaan lukien, torjunnan, tutkinnan ja selvittämisen ja niistä syytteen asettamisen kannalta tarpeen. Sen tulee edelleen olla tarkoituksenmukaista, tiukasti oikeasuhteista tarkoitukseensa nähden ja demokraattisen yhteiskunnan kannalta tarpeellista, ja siihen on sovellettava riittäviä suoja-toimenpiteitä. Ehdotetun tallennusvelvoitteen ideana on turvata rikostutkinnan ja syyteharkinnan kannalta välttämättömän tiedon siirto jäsenmaasta toiseen. Ehdotuksen tarkoittamista tunnistamistiedoista käy ilmi muun muassa, kuka on soittanut puhelimella tai lähettänyt sähköpostiviestin ja kenelle ja mitä Internet-sivustoja kukin on selannut.

Valiokunta katsoo, että ehdotuksessa periaatteellisen arvioinnin kannalta merkityksellistä on, että kaikkien käyttäjien tietoja tallennettaisiin tulevia viranomaisstarpeita varten. Nykyisin mm. televalvontaa voidaan kohdistaa vain rikoksesta epäiltyihin. Valiokunta katsoo, että tulee arvioida, onko tallennusvelvollisuus oikeasuhteinen niihin päämääriin nähden, joita sillä pyritään turvaamaan.

Tallennusvelvollisuus

Laajuus

Valiokunta toteaa, että esitys on keskeisen sisältonsä osalta epäselvä. Säilyttämisvelvoite näyttäisi käsittävän vain jo teleyrityksen hallussa olevat tiedot, jotka on luotu laillisessa liiketoimintaintressissä. Tällaisia tietoja kertyy esimerkiksi laskutuksen toteuttamisessa tai vika- ja häiriötilanteiden selvittämisessä. Säilyttämisvelvoite kohdistuisi vain teleyrityksiin, eikä se siten kohdistuisi muihin palveluntarjoajiin eikä yhteisöihin, jotka käyttävät teleyritysten tarjoamia viestintäpalveluita, eli yhteisötilaajiin.

Asiantuntijakuulemisissa on todettu, että säilyttämisvelvoitteen sisältö täsmentyyneen ehdotuksen jatkovalmistelussa ja se kohdistunee kuitenkin sellaisiin teleyrityksen hallussa oleviin tunnistamistietoihin, joita säilytetään jo nykyisellään useita kuukausia osana verkko- ja viestintäpalvelujen toteuttamista. Palvelujen laskutusperusteet ja yritysten liiketoimintamallit voivat kuitenkin muuttua liiketoimintaympäristön vaatimusten mukaisesti. Tulevaisuudessa tällä voi olla vaikutusta teleyritysten tarpeisiin säilyttää tunnistamistietoja laskutusta varten. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan neljän jäsenmaan ehdotus perustuu nykyisiin, kunkin teleyrityksen tarkoituksenmukaisiksi harkitsemiinsa omiin laskutuskäytäntöihin, eikä niiden mahdollisiin tuleviin muutoksiin. Valiokunta korostaa, että perusoikeusrajoitusten tulee olla tarkoin rajattuja eivätkä ne saa olla laajempia kuin mitä on välttämätöntä, jotta toivottu päämäärä voitaisiin turvata. Tämän vuoksi puitepäätöksessä pitää olla täsmällinen ja tarkkarajainen määritelmä siitä, mitä tietoja tallentamisvelvollisuus koskee.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotuksen mukaan puitepäätöksen soveltamis-

alaan kuuluvat myös tulevaisuudessa viestinnän siirtämisen helpottamiseksi kehitettävät tekniset välineet. Valiokunta katsoo, että puitepäättöksen mukaisella viittauksella kehitettäviin tekniisiin välineisiin ei tule laajentaa puitepäättöksen soveltamisalaa vaan samojen rajausten tulee koskea nykyisiä ja tulevia välineitä ja tietoja.

Asiantuntijakuulemisessa valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että Internet-liikenteen osalta tallentaminen kohdistuisi väliaikaisesti myös sisältöön, sillä Internet-liikenteessä tieto siirtyy paketteina, joissa on sekaisin tunnistamistietoja ja sisältöjä. Näin ollen Internet-liikenne tulisi todennäköisesti ensin tallentaa sellaisenaan johonkin varastoon, minkä jälkeen siitä tulisi erottaa sisältö, joka sitten tuhottaisiin tunnistamistietojen jäädessä talteen. Valiokunta kiinnittää tämän vuoksi vakavaa huomiota siihen, että IP-liikenteen tallentaminen johtaisi ainakin väliaikaisesti myös viestinnän sisältöjen tallentamiseen, vaikka ehdotuksessa on nimenomaisesti toisin todettu. Valiokunta katsoo, että tähän epäkohtaan tulee asian jatkokäsittelyssä kiinnittää huomiota.

Säilyttäminen

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että tietojen säilyttäminen edellyttää tietojen tallentamista jollekin erilliselle tallennusmedialle mahdollista myöhemmin tapahtuvaa käyttöä varten. Tästä syntyy tallennuskapasiteetin kasvattamistarpeen lisäksi merkittävä tekninen haaste, sillä tiedot tulee säilyttää käyttökelpoisina koko säilytyksen ajan. Tämä tarkoittaa käytännössä tietomassan säilytyksen erityistä suunnittelua, tietojen arkistointijärjestelmien luontia sekä niihin perustuvien ja eri ajoilta olevien tietomassojen versioiden hallintaa. Nykyisin tarjolla olevat tallennusvälineet on pääasiassa tarkoitettu tietojärjestelmien toimintakuntoon palauttamista varten, eivätkä ne välttämättä sovelu ilman eri sovelluksia tallentamisvelvollisuuden perusteella tapahtuvaan tietojen säilyttämiseen.

Nykyisen lain mukaan teleyrityksellä on oikeus käsitellä tunnistamistietoja vain laissa säädettyjä käyttötarkoituksia varten ja tiedot on hävitettävä heti, kun tunnistamistiedoilla ei enää ole käyttöä. Käytännössä teletunnistamistietoja säilytetään muutamista sekunneista kuukausiin. Puitepäättösehdotuksen mukaan teleyrityksillä olisi velvollisuus säilyttää tunnistamistiedot 12–36 kuukautta. Asiantuntijakuulemisessa on korostettu, että tämä johtaisi huomattaviin taloudellisiin lisäkustannuksiin ja vaarantaisi viestinnän luottamuksellisuuden suojan toteutumista.

Valiokunta painottaa, että säilytysajan ei pidä olla pidempi kuin mitä on tarpeen ja että sen joka tapauksessa tulee olla enintään 12 kuukautta.

Haku ja hyödyntäminen

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että tallennettujen tietojen jälkikäteen käyttö edellyttää täysin uusien sovellusten luomista ja hankkimista teleyritysten käyttöön. Tämä johtuu siitä, että nykyiset käytössä olevat järjestelmät on tarkoitettu tietoliikenne- ja vastaavien järjestelmien toiminnan varmistamiseksi ja mahdollisten häiriöiden jälkeen mahdollisimman nopean palautumisen turvaamiseksi.

Tallennettujen tietojen palauttaminen käyttöä varten on tehtävä varsinaisesta teleyritysten tuotantoympäristöstä erillään olevaan järjestelmään, jota ei kyseessä olevilla yrityksillä todennäköisesti ole olemassa. Kyseistä järjestelmää on myös jatkuvasti kehitettävä, jotta sen avulla pystytään palauttamaan eri aikakausilta olevat tiedot ja niiden erilaiset versiot. Tietojen säilyttämiselle asetettu määräaika tulee valita mahdollisimman lyhyeksi, jolloin tietojen hyödyntämiseksi tarvittavat menettelyt helpottuvat todennäköisesti oleellisesti verrattuna pitkiin säilytysaikoihin.

Valiokunta toteaa, että tallennettujen tietojen luovuttamisesta säädetään kansallisella lainsäädännöllä eikä käsiteltävänä oleva puitepäättös valtioneuvoston mukaan vaikuta luovuttamista koskeviin säännöksiin.

Tallennusvelvollisuuden aiheuttamat kustannukset

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyrkinyt hahmottamaan mahdollisen velvoitteen aiheuttamia kustannuksia Suomessa. Ehdotuksen epämääräisyyden vuoksi täsmällisen ja luotettavan arvion tekeminen osoittautui mahdottomaksi. Ministeriön pyynnöstä Viestintävirasto kuitenkin laati alustavan kustannusarvion. Arvion mukaan teleyrityksen jo laillisesti tallentamien tietojen säilyttämisaajan jatkaminen yhteen vuoteen kiinteässä ja matkaviestinverkossa olisi teknisesti mahdollista ja maksaisi noin 2 miljoonaa euroa vuodessa (tallennuskapasiteetin tarpeella 20 000 Gt/v). Jos kuitenkin velvoite olisi ehdotuksen määritelmäosion mukaisesti nykyistä laajempi, ehdotuksessa lueteltujen IP-tietojen tallentamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat vähintään 250 miljoonaa euroa vuodessa (tallennuskapasiteetin tarpeella 50 000 000 Gt/v).

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että viestintämarkkinalain (393/2003) 98 §:n 2 momentin mukaan teleyrityksellä on oikeus saada valtion varoista korvaus määrätyistä yksinomaan viranomaisen ilmoittamien tarpeiden vuoksi aiheutuneista kustannuksista. Valtioneuvoston mukaan nyt käsiteltävänä olevat toimenpiteet olisivat sellaisia, että ne jäisivät valtion varoista korvattaviksi.

Puitepäättöksen vaikutukset

Tietoyhteiskuntakehitys

Valiokunnan käsityksen mukaan velvoitteen kohdistumisella uusiin tietoihin ja uusiin säilyttämistapoihin olisi kansantaloutemme kilpailukyvyyn alenemisen lisäksi huomattavaa merkitystä yksityiselämän suojan kaventumisena. Eurooppalaiset tai suomalaiset poliisit eivät ole vielä kyenneet perustelemaan riittävästi laajemmasta tallentamisesta koituvia rikosten selvittämishyötyjä. Tästä syystä ehdotuksen mukaista tallentamisvelvollisuutta on pidettävä ylimoitettuna suojeltaviin oikeushyviin nähden.

Valiokunta kantaa huolta siitä, milloin erilaisin toimenpitein ylitetään raja, jonka jälkeen

kansalaisten luottamus verkko- ja viestintäpalvelujen käyttöön sekä niiden varaan rakennettuihin tietoyhteiskunnan palveluihin alkaa murentua. Yleinen tallennusvelvollisuus siihen liittyvine ajatuksineen kansalaisten kontrolloinnista saattaa olla vaikutuksiltaan merkittävä yleistä luottamusta heikentävä tekijä.

Kansalaisten oikeusturva

Valiokunta toteaa, että ehdotuksen kannalta keskeinen kysymys liittyy siihen, missä määrin ehdotus merkitsee teletunnistetietojen käsittelyä, johon teleyrityksillä ei ole tarvetta eikä omasta toiminnasta johtuvaa oikeudellista perustetta. Jos ehdotus ylittää nämä rajat, on se teletoinnin nykyisen tietosuojan ja viestinnän luottamuksellisuuden suojan peruseriaatteiden vastainen, koska vaadittu tallennusvelvoite ei tapahdu operaattoreiden välittömässä intressissä. Asiantuntijoiden mukaan lainsäädäntömme mukaiset käyttötarkoitussidonnaisuuden ja tarpeellisuusvaatimuksen periaatteet eivät tällöin täyty.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että asian valmistelussa tulisi olla esitettynä haitta-arviointi, jossa ehdotusta tulisi punnita ainakin rikosten torjunnan ja selvittelyn, viestinnän luottamuksellisuuden ja kustannusten kannalta. Ongelmallista on, että ehdotuksessa ei arvioida sen mukaisen järjestelmän hyötyä rikos- ja rikostorjunnan ja rikostutkimuksen kannalta. Arvioinnissa tulisi myös tarkemmin yksilöidä, minkä tyyppisen rikollisuuden tutkimisessa on ylipäänsä hyötyä teletunnistietiedoista. Tulee myös arvioida tunnistamistietojen käsittelyoikeuden rajausta ja käsittelystä aiheutuvia kustannuksia.

Asiantuntijakuulemisissa on todettu, että ehdotettua säilyttämisvelvoitetta parempana olisi pidettävä Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevan yleissopimuksen (Cyber Crime Convention) mukaista tietojen hävittämiskieltoa. Tällöin tietojen säilyttämisaajan jatkaminen käynnistyisi viranomaisen yksilöidystä pyynnöstä tapauskohtaisesti. Valiokunta katsoo, että ehdotettu hävittämiskielto olisi nyt käsillä olevaa yleistä säilyttämisvelvoitetta tarkkarajaisempi ja periaatteelliselta merkitykseltään

vähäisempi. Asiantuntijakuulemisen mukaan ongelma on kuitenkin siinä, ettei hävittämiskieltoa ole pidetty riittävänä rajat ylittävän rikollisuuden torjunnan edistämiseksi, mikä on näiden asiantuntijoiden mukaan ollut nähtävissä sekä neljän jäsenmaan ehdotuksessa että sen taustalla olevissa Eurooppa-neuvoston 18.6.2004 antamissa päätelmissä.

Valtioneuvoston kannan arviointia

Valtioneuvoston kirjelmässä eduskunnalle todetaan, että ehdotukseen puitepäättökseksi tunnistamistietojen säilyttämisestä voidaan suhtautua lähtökohtaisesti myönteisesti. Valtioneuvoston kanta sisältää kuitenkin kuusi keskeistä varau-
maa.

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena lähtökohtana ehdotuksen jatkovalmistelussa sitä, että mahdollinen sähköisen viestinnän tunnistamistietojen säilyttämisvelvoite kohdistuisi sellaisiin teleyrityksen hallussa oleviin tunnistamistietoihin, joita jo säilytetään useita kuukausia osana laillisen verkko- ja viestintäpalvelun toteuttamista ja joiden tietojen säilyttämisaika voitaisiin harmonisoida ehdotettavan puitepäättöksen mukaisesti. Valiokunta toteaa kuitenkin, että valtioneuvoston rajausta teleyritysten hallussa oleviin tietoihin, joita jo säilytetään useita kuukausia, on epämääräinen. Se muuttuu ensinnäkin teleyritysten laskutuskäytäntöjen muuttuessa, mikä tulee ajankohtaiseksi esimerkiksi Internet-puhelujen myötä. Siihen saattaa tämän lisäksi kuulua esimerkiksi Internet-tietoja kuten GPRS-tietoja. Valiokunta katsoo edelleen, että säilytysajan ei pitä olla pidempi kuin mitä on tarpeen ja että sen joka tapauksessa tulee olla enintään 12 kuukautta.

Valtioneuvosto katsoo edelleen, että tallennusvelvoite tulisi voida toteuttaa kohtuullisin kustannuksin ja olemassa olevin teknisin ratkaisu-
sin. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tal-
lentaminen on voitava toteuttaa voimassa olevin
teknisin ratkaisu- ja katsoo, että myös näin
luotujen tiedostojen ja rekisterien hallinnointi
pitää voida mahdollisuuksien mukaan hoitaa ny-

kyisten teknisten ratkaisujen avulla. Valiokunta kiinnittää tässä yhteydessä huomiota siihen, että teleyritykset joutuvat pitämään tiedostoja ja rekistereitä ja että kysymys, vaatiiko rekisterinpitäjän oikeudellinen asema kansallista sääntelyä, pitää selvittää.

Valtioneuvosto toteaa tämän lisäksi, että sääntelyn tulisi olla säilytettävien tietotyyppien osalta teknologianeutraalia ja mahdollistaa sääntelyn soveltamisen myös tulevaisuudessa teknisen kehityksen myötä. Valiokunta katsoo, että sääntelyn soveltaminen kehitettävien teknisten välineiden osalta edellyttää sääntelyltä samaa tarkkarajaisuutta kuin nykylaitteiden osalta eikä uusia laitteita saa käyttää sääntelyn tarpeettomaan laajentamiseen kansalaisten perusoikeuksia rajoittaen.

Valiokunta pitää käsillä olevassa ehdotuksessa esitettyjen valvontatoimien suhteellisuuden kannalta hyväksyttävänä, että valtioneuvoston kannan mukaisesti säilyttämisvelvoite kohdistuisi kunkin teleyrityksen hallussa oleviin tunnistamistietoihin, joita se jo säilyttää useita kuukausia osana laillisen verkko- ja viestintäpalvelun toteuttamista. Tällöin käytännössä kysymys olisi siitä, että jos laskutuksen toteuttamiseksi tietoja säilytetään laillisesti tällä hetkellä kahdeksan kuukautta, näitä samoja tietoja säilytettäisiin samalla tavalla neljä kuukautta pidempään. Kysymys ei olisi uusista tiedoista tai tietojen uusista säilytystavoista, millä on merkitystä arvioitaessa ehdotuksen vaikutuksia yksityiselämän suojan kaventumiselle. Sillä on myös suuri merkitys yhteiskunnalle aiheutuvien kustannusten osalta.

Edellä kerrotuin syin valiokunta pitää valtioneuvoston omaksumaa kantaa kansallisesti ja eurooppalaisesti kestäväenä. Valiokunta katsoo, että valtioneuvoston kannan kuusi keskeistä varau-
maa muodostavat kokonaisuuden, jota ilman
ehdotus ei ole hyväksyttävissä. Tämän vuoksi
valiokunta pitää lähtökohtaisena edellytyksenä,
että Suomi jatkovalmistelussa edellyttää kaik-
kien kuuden varauman toteuttamista ehdotuksen
hyväksymisen ehtona.

Lausunto

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan edellyttäen,

- että Suomi jatkovalmistelussa edellyttää, että kaikki kuusi valtioneuvoston

kannassa ilmaistua varaumaa toteutuu ehdotuksen hyväksymisen ehtona, ja

- että valtioneuvosto varmistaa varauksen, että asiassa ei tehdä Suomea sitovia päätöksiä, ennen kuin valiokunnalla on ollut tilaisuus lausua asiasta uudelleen kantansa.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Markku Laukkanen /kesk
vpj. Matti Kangas /vas
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Leena Harkimo /kok
Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /kesk
Risto Kuisma /sd
Reino Ojala /sd

Erkki Pulliainen /vihr
Pertti Salovaara /kesk
Arto Seppälä /sd
Timo Seppälä /kok
Lasse Virén /kok
Raimo Vistbacka /ps
vjäs. Lyly Rajala /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.